

Uzasadnienie wyroku z dnia 29 lipca 2024 r.

ograniczone do wyjaśnienia podstawowy prawnej wyroku (art. 505⁸ § 4 k.p.c.)

1. W niniejszej sprawie powód T. (...) Towarzystwo (...) z siedzibą w W. domagał się od pozwanego (...) spółki akcyjnej V. (...) zapłaty kwoty 434,71 zł tytułem roszczenia regresowego za odszkodowanie za szkodę w mieniu J. F.. Szkada powstała wskutek zalania mieszkania, za które to zdarzenie – w ocenie powoda – odpowiedzialność ponosi ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń sprawca szkody.

2. Pozwany, wnosząc o oddalenie powództwa w całości, zarzucał przede wszystkim nieudowodnienie powództwa oraz zakwestionował odpowiedzialność gwarancyjną pozwanego co do zasady, wskazując, że ubezpieczonemu A. C. nie sposób przypisać winy za przedmiotowe zdarzenie – przy czym pozwany nie zakwestionował roszczenia co do wysokości. Pozwany wskazał, że do zalania doszło wskutek wymiany licznika wody przez podmiot zewnętrzny działający na zlecenie administratora budynku, a po stronie ubezpieczonego – właściciela lokalu nr (...) (z którego nastąpił wyciek do lokalu nr (...)) nie doszło do zaniedbań uzasadniających jego winę w zalaniu.

3. Podstawą prawną dochodzonego roszczenia był przepis z art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 19 lutego 2013 r. (sygn. akt III CZP 63/12) – podjętej Sąd Najwyższy przeprowadził analizę podstaw odpowiedzialności za zalanie cudzego mieszkania wskutek przelania się wody z lokalu położonego na wyższej kondygnacji do lokalu położonego na niższej kondygnacji oraz sytuacji odmiennej, a polegającej na wylaniu się wody z budynku, która uzasadnia zastosowanie do odpowiedzialności sprawcy art. 433 k.c. i zasady ryzyka. Sąd Najwyższy potwierdził w zasadzie jednolitą linię orzeczniczą, zgodnie z którą przepis art. 433 kodeksu cywilnego nie ma zastosowania do odpowiedzialności za szkodę polegającą na zalaniu lokalu położonego niżej z lokalu znajdującego się na wyższej kondygnacji. Odpowiedzialność za zalanie mieszkania, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego, kształtuje się w oparciu o zasadę winy. **Nie ulega wątpliwości, że również i w niniejszej sprawie podstawą odpowiedzialności ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego ubezpieczyciela za zalanie mieszkania jest przepis z art. 415 k.c.** Tym samym, to na poszkodowanym spoczywa ciężar dowodu nie tylko faktu zalania, ale przede wszystkim tego, że zdarzenie powstało na skutek działania lub zaniechania ze strony sprawcy zdarzenia, a **nadto wykazania, że działanie to lub zaniechanie było przez sprawcę zawinione**. Ciężar udowodnienia wszystkich tych okoliczności obciąża powoda – w tym przypadku ubezpieczyciela, który udzielał ochrony ubezpieczeniowej uszkodzonemu mieniu należącemu do J. F. oraz który w toku postępowania likwidacyjnego uznał i naprawił powstałą szkodę – a w niniejszym postępowaniu występuje z żądaniem regresowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - I Wydział Cywilny z 7 czerwca 2017, I ACa 65/17). To zatem na powodzie spoczywał obowiązek wykazania, iż do zalania mieszkania doszło na skutek działania bądź zaniechania pozwanego, a działanie to lub zaniechanie było zawinione.

4. Wina zachodzi wówczas, gdy sprawcy szkody można postawić zarzut obiektywnej oraz subiektywnej niewłaściwości zachowania. Obiektywny element winy stanowi tzw. bezprawność rozumiana jako sprzeczność działania lub zaniechania sprawcy z całym porządkiem prawnym: z konkretnym przepisem (naruszenie konkretnych nakazów lub zakazów), z zasadami współżycia społecznego lub innymi normami powszechnie stosowanymi i akceptowanymi w danym społeczeństwie (np. zasadami uczciwego obrotu czy dobrej wiary). Subiektywny element winy dotyczy natomiast stosunku woli oraz świadomości działającego podmiotu do jego czynu. Winę można zatem przypisać konkretnemu sprawcy tylko wtedy, gdy istnieją podstawy do negatywnej oceny jego zachowania z punktu widzenia obu tych warunków. W konsekwencji subiektywny element winy może stanowić umyślność (zamiar bezpośredni lub zamiar ewentualny) lub zarzucalna nieumyślność (lekkomyślność, niedbalstwo). Zgodnie natomiast z brzmieniem art. 355 § 1 k.c. dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność). Jak wskazuje się w doktrynie, przypisanie określonej osobie niedbalstwa jest uzasadnione tylko wtedy, gdy osoba ta zachowała się w określonym miejscu i czasie w sposób odbiegający od właściwego dla niej miernika

należytej staranności. Wzorzec należytej staranności ma przy tym charakter obiektywny oraz abstrakcyjny. W praktyce jego zastosowanie polega na wyznaczeniu stosownego modelu, ustalającego optymalny w danych warunkach sposób postępowania, odpowiednio skonkretyzowanego i aprobowanego społecznie, a następnie na porównaniu zachowania dłużnika z tak określonym wzorcem. ***O tym, czy na tle konkretnych okoliczności można danej osobie postawić zarzut braku należytej staranności w dopełnieniu obowiązków, decyduje jednak nie tylko niezgodność jej postępowania z wyznaczonym modelem, lecz także empirycznie uwarunkowana możliwość oraz powinność przewidywania odpowiednich następstw zachowania. Miernik postępowania dłużnika, w istocie odnoszący się do miary należytej staranności, nie powinien być jednak formułowany na poziomie obowiązków nie dających się wyegzekwować, oderwanych od ogólnego doświadczenia życiowego oraz konkretnych okoliczności.***

5. ***W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na przepisy kodeksu cywilnego, w tym przede wszystkim art. 828 § 1 k.c. traktujący o zasadach występowania i otrzymywania roszczeń regresowych. Dalej powód wskazał, że przesłankami nabycia są: odpowiedzialność sprawcy szkody oraz wypłata odszkodowania ubezpieczeniowego.***

6. W ocenie powoda osoba, która zamieszkiwała lokal zlokalizowany na wyższej (nr 89) kondygnacji niż lokal uszkodzony (nr 79) przyczyniła się do powstania szkody i ponosiła winę w jej zajściu.

7. ***Ze stanowiskiem powoda nie sposób się zgodzić w tym sensie, że przedstawione przez stronę dowody nie wykazują, aby szkoda powstała w wyniku zawinionego działania lub zaniechania pana A. C., zamieszkującego lokal nr (...) zlokalizowany nad uszkodzonym lokalem nr (...).*** Sam fakt, że do zalania oraz oderwania kawałka tynku z sufitu w mieszkaniu pana J. F. doszło poprzez przelewanie się przez sufit wody z wyższej kondygnacji budynku nie wykazuje zawinienia po stronie osoby zajmującej lokal znajdujący się nad lokalem uszkodzonym, której to osobie ochrony ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej udzielał pozwany ubezpieczyciel.

8. W świetle stanowiska pozwanego oraz ***dowodów przedstawionych przez powoda w pozwie i w toku całego postępowania*** – nie uprawnia w żadnym razie sądu do wyprowadzenia w tym zakresie domniemania faktycznego w trybie art. 231 k.p.c. Strona powodowa nie przedstawiła w tej sprawie żadnych dowodów, które wykazywałyby, że do zalania doszło z winy zamieszkującego lokal nr (...) – wręcz przeciwnie – dowody przedstawione przez stronę powodową wskazują, że do zalania mogło dojść poprzez uszkodzenie rury podczas wymiany liczników na wodę, z której to wydostawała się woda, co doprowadziło do oderwania się kawałka sufitu – i dopiero ta okoliczność została zauważona przez zamieszkujących lokal nr (...). Nadto, w protokole szkody wypełnionym przez powodową ubezpieczalnię wskazano, że ustaloną przyczyną szkody było rozszczelnienie instalacji lokalowej w mieszkaniu nr (...) – co należy uznać za przyjęcie przez powoda wskazanych okoliczności jako przyczynę powstania szkody.

9. Kolejno, nie zostało przez powoda wykazane, w jakim czasie pojawiła się nieszczelność, czy do jej powstania mogła przyczynić się osoba zamieszkująca lokal nr (...), a jeśli tak – to przy podjęciu jakiego rodzaju czynności – w szczególności, czy czynności te należy oceniać jako czynności mieszczące się we wzorcu należytej staranności. Z treści pozwu nie wynikają żadne okoliczności uzasadniające winę zamieszkującego lokal nr (...) – z oświadczenia A. C. złożonego w dniu 18 grudnia 2021 r. (k. 9) wynika, że do zalania doszło po wymianie licznika na wodę oraz, że zdarzenie wystąpiło nie z jego winy.

10. Jedyne na marginesie należy wskazać, iż fakt, że do rozszczelnienia rury (co było bezpośrednią prawdopodobną przyczyną szkody) doszło wskutek wymiany liczników na wodę, która była przeprowadzana przez profesjonalny, zewnętrzny podmiot uzasadniało przypuszczenie, że wymiana będzie przeprowadzona profesjonalnie i bez uszkodzeń. Toteż mieszkańcy poszczególnych lokali nie byli obowiązani do jakichkolwiek działań kontrolujących przeprowadzane wymiany. Inaczej przedstawiać by się mogła sytuacja, gdyby właściciel mieszkania nr (...) dokonał samodzielnej wymiany któregoś z elementów instalacji wodnej.

11. Należy wskazać, że podstawą odpowiedzialności w tej sprawie jest przepis z art. 415 k.c., którego to jedną z przesłanek jest wina, winy zaś nie można utożsamiać z bezprawnością działania (czy zaniechania). Winę udowodnić powinna w tej sprawie, zgodnie z art. 6 k.c., strona powodowa, nie pozwany, a reguły tej nie zmienia okoliczność, że pozwanym w niniejszej sprawie jest zakład ubezpieczeń. Fakt, iż pozwany kwestionował w tej sprawie winę ubezpieczonego, powołując się na to, że wydobywająca się z uszkodzonej rury woda była bezpośrednią przyczyną zalania lokalu nr (...) i oderwania się kawała tynku z sufitu (co spowodowało, że szkoda została zauważona przez zamieszkujących lokal nr (...)). Natomiast sama rura została uszkodzona i rozszczelniona podczas wymiany liczników na wodę, której to wymiany dokonywała firma zewnętrzna na zlecenie administratora budynku. Właściciel lokalu nr (...) nie miał zatem żadnego wpływu na dokonywaną wymianę, ani na to, że w wyniku tej wymiany dojdzie do zalania lokalu znajdującego się na niższej kondygnacji. Ubezpieczony u pozwanego nie doprowadził do żadnych zaniedbań w zakresie utrzymania i konserwacji rur w łazience – a odpowiedzialność za szkodę ponosi podmiot dokonujący wymiany liczników.

12. Należy w tym miejscu z całą mocą zaznaczyć, że sam protokół zalania przedstawiony do pozwu w żaden sposób nie wykazuje zawinienia ubezpieczonego w pozwanej ubezpieczalni. Z protokołu tego wynika jedynie powód szkody („...sprawcą szkody jest najprawdopodobniej lokator powyżej. Brak wiedzy na temat konkretnej przyczyny. Uszkodzenie zauważone po odpadnięciu tynku...”) – nie zostało w nim wskazane, aby do nieszczelności pokrycia dachowego oraz zalania doszło z powodu zawinionego działania lub zaniechania ubezpieczonego u pozwanego A. C..

13. Sam fakt, że w protokole wskazano, że „sprawca szkody jest najprawdopodobniej lokator powyżej” nie wykazuje zawinienia po stronie właściciela lokalu nr (...). Po pierwsze bowiem, z dokumentu tego nie wynikają okoliczności, które świadczyć miałyby o zawinieniu po stronie właściciela lokalu. Po drugie – dokument ten nie został poświadczony za zgodność z oryginałem. Po trzecie, jest to jedynie dokument prywatny, sporządzony nie do celów przesądzenia odpowiedzialności po stronie właściciela lokalu nr (...), ale w celu wskazania powodów powstałej szkody. Nie można również uznać, aby protokół ten stanowił jakiegokolwiek uznanie niewłaściwe długu.

14. Tak naprawdę zatem, w świetle dowodów przedstawionych w sprawie przez stronę powodową, ustalenie odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela co do zasady w tej sprawie opierać musiałoby się na czystych domniemaniach i przypuszczeniach, co w świetle art. 6 k.c., zasady kontradiktoryjności postępowania, byłoby niedopuszczalne. Okoliczności tej sprawie nie pozwalają ponadto na wysnucie domniemania faktycznego o winie właściciela lokalu nr (...) w oparciu tylko i wyłącznie o fakt wystąpienia nieszczelności rury zlokalizowanego przy lokali nr (...). Powód zaś, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, znając dodatkowo stanowisko strony przeciwnej w tej sprawie, zobowiązany był do przedstawienia wszystkich dowodów, które wykazywałyby odpowiedzialność pozwanego co do zasady i naświetlały okoliczności tej sprawy. Powód tego nie uczynił, opierając swoje tezy o domniemania i przypuszczenia, co skutkowało oddaleniem powództwa jako niewykazanego. Powód w złożonym piśmie procesowym, w odpowiedzi na pozew, skupił się jedynie na wykazywaniu podstaw odpowiedzialności regresowej z art. 828 § 1 k.c., zapominając o konieczności udowodnienia, że pozwany ponosi odpowiedzialność za powstałą szkodę. Powód wskazał jedynie, że właściciel lokalu nr (...) był obowiązany do utrzymywania instalacji wodno-kanalizacyjnej w odpowiednim stanie oraz, że pozwany nie udowodnił, że do wymiany liczników w istocie doszło. Wskazać jednak należy, jak już wspomniano powyżej, że obowiązek udowodnienia winy po stronie pozwanego spoczywał na powodzie.

V. Koszty procesu

15. O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 107,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Na zasądzoną kwotę składała się kwota 90,00 zł (§ 2 pkt 1 Rozporządzenia MS z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz 17,00 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

ASR Agnieszka Piła

W., 14 sierpnia 2024 r.